

Előhang a Klubrádió Rakott c. műsorának 2001.06.16-i adásához

Régi vezényszó: Tornárok, fessengj! A Házban napirend előtti szólni a napirenden nem szereplő, országos jelentőségű, halaszthatatlan és rendkívüli ügyben, nem sima mezei képviselőnek, 5 percig lehet. Tudósítás: *Az új sportfinanszírozásról beszélt napirend előtt Bánki Erik, a Fidesz képviselője, aki szerint az előző évekkel szemben mára átlátható, világos és egysatornás lett a támogatás rendszere. A képviselő szerint azért is fontos lenne a sport támogatása, hogy egészségesebb legyen a magyar népesség. Czene Attila sportért felelős államtitkár annyira egyetértett Bánki Erikkel, hogy nem is reagált, csak kiegészítette a képviselő hozzászólását.* Csakhogy május közepén, közel egy évnyi tárgyalás után az EU elutasította azt a magyar törvényt, amely az ún. látvány-sportágakba adókedvezmény révén milliárdokat pumpált volna. Csakhogy megint egy vagy több, új presztízs-sporttörvény akármilyen új pályára állítaná a sportszisztémát. Fentről szentenciákról, győzelmi jelentésekről értesülünk. Lent az élő sport szelektíven exitál. Az utóbbi 10-20 év sport-közállapotaiban a diadalok csökkenő mértékben a küzdőtéren, növekvő számban a párt-politika sajtótájékoztatóin jelentkeznek. Hogyan vonható meg a rendszerváltozás utáni magyar sport mérlege, mi annak tanulsága és eszázadi prognózisa? Ezt elemezzük a sport derűs, közszeretben aktív doyenjével. Játék is lesz. Vendég: Gallov Rezső, sportújságíró, ex-államtitkár. Műsorvezető Kolláth György.

Adásmenet a Rakott 2011. június 16-i műsorához

Jó estét kívánok! A 28. amatőr órámban köszöntöm a hallgatót. Adáscímünk régi vezényszó: *Tornárok, fessengj!* Fessengeni van, volt, lesz miért. Ma, június 16-án elkeseredett emberek fessengenek a Parlament előtt. Kintorna, hogy a jogállamért teszik. Nincs mesze a jogoktól a mai témánk, a sport. Közéletünk bajai a sporttal is jellemezhetők. Íme az Országgyűlés 2011. május 23-i modellértékű, sport-tárgyú napirend előtti felszólalása! */A Házban a napirend előtt szólni a napirenden nem szereplő, országos jelentőségű, halaszthatatlan és rendkívüli ügyben, nem mezei képviselőnek, 5 percig lehet (Házaszabály 51. §.)/* Kivonat az origo parlamenti tudósításából: *13.30 Bánki Eriknek tetszik az új sportfinanszírozás. Az új sportfinanszírozásról beszélt napirend előtt Bánki Erik, a Fidesz képviselője, aki szerint az előző évekkel szemben mára átlátható, világos és egysatornás lett a támogatás rendszere. A képviselő szerint azért is fontos lenne a sport támogatása, hogy egészségesebb legyen a magyar népesség. 13.35 A sportállamtitkár is elégedett. Czene Attila sportért felelős államtitkár annyira egyetértett Bánki Erikkel, hogy nem is reagál, csak kiegészítette a képviselő hozzászólását.* Örömkönnyekekről nem szól a tudósítás. Csakhogy: május közepén, közel egy évnyi tárgyalás után az EU elutasította azt a magyar törvényt, amely az ún. látvány-sportágakba adókedvezmény révén milliárdokat pumpált volna. /Messiásként vártak rá a futball csődközeli profi (!?) klubjai, holott hivatásos sportba ebből egy fillér sem áramolhatott volna. Azóta új, továbbra sem hibátlan törvényjavaslat készült./ Csakhogy: kudarc után illenek felelőst találni és (ön)vizsgálatot tartani. Mert, hogy hónapokig az volt az állami mantra, hogy tőlünk tanul Európa. Ilyen a nem ortodox magyar ész és virtus? Hát nem! Mód (lett) volna eleve EU-kompatibilis megoldást kidolgozni, s azt még a blama előtt itthon és az Unióval koordinálni. Erről szó sem esik. Csakhogy: megint egy vagy több, új presztízs-sporttörvény még az idén akármilyen új pályára állítaná a sportszisztémát. Fentről szentenciákról, győzelmi jelentésekről értesülünk. Lent az élő sport szelektíven exitál, végelgyengülésben próbál megkapaszkodni (lásd pl. a BSE-t vagy BVSC-ét!). Az utóbbi 10-20 év sport-közállapotaiban a diadalok csökkenő mértékben a küzdőtéren, növekvő számban a párt-politika sajtótájékoztatóin jelentkeznek. Sportból kinőtt divatszó a szájkarate. A valóságtól távol, ám az illúziókhöz, a beváltatlan ígéretetekhez közel, szóban meccselnek sokan. Aranycsapatban utaznak még ma is. Szidják az átkos körülményeket és a politikai ellenlábásokat. Lehúzzák a bíráló sajtót, s a csóró klubokat. Nekünk a bab is hús szólammal etetik a szurkolót. Stratégiai ágazat a jelszó, de valójában a 3 évvel ezelőtti sport-stratégia kiüresedése tapasztalható. Sok közpénz ömlik egy-két sportágba, mégis 10 körüli éremszerzés, benne 3 arany a prognózis Londonra. A magyar sport rendszere, társadalmi-gazdasági beilleszkedése nem olyan már, mint volt 89-ig, de olyan sem, mint Nyugat-Európa demokráciáinak, piacgazdaságainak (pl. Spanyolországnak, Németországnak, Franciaországnak, Angliának) a modellje. A rendszerváltó átmenet szükségszerű, a tartós senki földje abnormális. A magyaros nagyot akarás és mondás (a)tipikus. Így volna? Ha nagyjából igen, akkor mikortól, miért és

meddig még? Hogyan vonható meg a rendszerváltozás utáni magyar sport mérlege, mi annak tanulsága és eszázadi prognózisa? Ez ma a főmenü.

Jegyzetekkel szemléltetném sportunk utóbbi 20 évét. Tudományos közreműködéssel és igényességgel 1993-ban mondtuk ki, hogy a sport az egyetemes kultúra szerves része, és úgy is kell kezelni. Nem sikerült. Ekkortájt a rendszerváltó átmenet „kiprivatizálta” a bázisszerveket a sport mögül, a költségvetési és adósság-helyzet a közpénzeket apasztotta meg, a sportszervezetek autonómiája pedig a széthúzást erősítette. Jó szakmai-szellemi előmunkálatokkal sporttörvény formálódott a 90-es évek közepére, de szűkített vállalás lett belőle, egyfajta „immár nekünk is van sporttörvényünk” felszínes letudással. Nem sikerültek jól sokáig, eredmény-elvűen a tulajdoni, működtetési, egzisztenciális és közgazdasági rendeznivalók sem. Tragikomikus törvény-cunami következett, melynek homlokterében a futball visszásságainak drákói rendbe rakása állt. A foci mégsem legitimálta a megszorításokat, de a többi sportág megszenvedte a bizalmatlanságot, a megkötéseket. Meghiúsult elhatározások, idézzet pl.: 1994, *felül kell vizsgálni a diáksport versenyrendszerét és finanszírozási rendjét.* 1998: *A kormány tudomásul veszi a magyar sportban meglévő jelenlegi átmeneti állapotot. Egyes sportágakban azonban már látszanak az új körülményekhez való alkalmazkodás pozitív jelei is.*(Melyek volnának ezek? Nincs válasz. **Szemüveget a bír(ál)ónak! A műsorvezető megjegyzése.**)Még mindig 1998: *A kormány egy differenciált (sic!) támogatási rendszer segítségével kívánja felerősíteni az előre mutató törekvéseket. Differenciált - olvasom, és nem egycsatornás rendszer, mint ma hirdetnék kb. ugyanazok.* 2003: *A mindennapok sportja legyen mindenkié! Sprint helyett maratón...átlátható pályák, átlátható esélyek. Szlogenek!* Idézet következik a műsor vendégétől: *A jelenlegi kormányzatnak a jelek szerint nem volt ereje, s elégséges szakértelme sem ahhoz, hogy mértékadóan és átfogó módon felmérje jelenlegi helyzetünket, s ennek alapján megtervezzen egy, az európai elvárásoknak és normáknak megfelelő, konstruktív reform-programot.*

2001-ben írta ezt egy ígéretes, mégsem megvalósult sport-program-füzet előszavában Gallov Rezső. Sportbarátként köszöntelek a stúdióban Államtitkár Úr. A hallgató nevében is köszönöm, hogy eljöttél. Startvonal: az utóbbi egy évben a magyar sportban 3 markáns változás történt. A MOB-ra épült a sportfinanszírozás. Több költségvetési forrás került a még mindig, sőt egyre jobban centralizált rendszerbe. Nagyarányú személycserék is történtek. Legutóbb pl. a kézilabda-szövetségtől vált meg Sinka László elnök úr. Kár érte. Kezdőrúgásnak villámkérdések: mi az, amit a 10 évvel ezelőtti mondatodból ma is érvényesnek tekintenél? Volt állapotfelvétel a mai, markáns döntések előtt? A Te korszakodhoz képest van-e a magyar sportnak fő-ideológusa, vitán felüli szellemi megformálója és koordinátora? Mondjuk, olyan kiváló koponya, mint volt Frenkl Róbert. A régebbi nagy öregekről, így pl. Mező Ferencről nem is beszélve. Harmóniában vagyunk vajon az élen járó európai trendekkel? Van-e vajon átfogó, konstruktív reform-program, avagy döntőnek a sportrajongás, a pénz-adomány és a személyi váltás, s a (ki)tüntetett jelenlét bizonyult?

Most rövid közszolgálati és kereskedelmi szünetet tartunk, de jövünk vissza. Folytatódik a Rakott, Gallov Rezsővel és a magyar sport félmúltjával, jelenével és várható jövőjével, esélyeinkkel, reményeinkkel. Szokás a vendég félkomoly bemutatása. Gallov R. /a yahoo-n 445 találat e név mögött/, volt remek játékos (talán még ma is ütőképes teniszező lehetsz?), volt edző, majd a KSI egyik alapítója, külföldön is elismert szaktekintély. Különböző kormányok alatt szolgáló, hiteles állami vezetővé nevezték ki egy nehéz időszakban, s lett e műfajban 20 év alatt az egyetlen sikeres próféta a saját hazájában. Morális alapállásban kikezdetlen emberként tiszteltek a beosztottjaid. Egyedül Téged nem bántott az oldalgázásra mindig kész, mára politikailag is megosztott szaksajtó. Újságíróként nem csak könyveid száma és színvonala imponáló, de a lényegi folyamatokat kommentáló, bátor kiállítású publicisztikáid is nyomatékosak. Akkor, 8 éve észlelted és tetted szóvá a MOB vezetés tévútjait, amikor ez zsenánt volt. Ami mégis, ma is jelképes: ha a neved szóba kerül a TF szaunájában, szinte vigyázz-állásba szédül a társaság, és majdnem kalapok repülnének fel, majd a forró köre. Ez utóbbit Jakabházy Laci aláírná. **Kicsit komolyra fordítva kezdjük 1990-nel. Hogy lettél Te államtitkár, mit kértek Tőled és Neked mik voltak a feltételeid, és opcióid? Ami Kanada után itthon kezdetben fogadott, jobb, rosszabb vagy kb. olyan volt, mint vártad? Kanadához viszonyítva hol tartott akkoriban, a 90-es évek első felében a honi sport-szisztéma, és hol tart ugyanebben az egybevetésben ma? Legenda vagy valóság az, hogy amikor itthon „leülni” látszott a helyzet, levélváltás folyt közted és a kormányfő között? Célja és eredménye mi volt? Kudarccal nem lehetett, mivel a 2. számú legenda szerint ugyanez megisméltődött? Igaz? Mikor, kivel leveleztél és mire mentél vele? Hogyan emlékszel vissza az 1993. évi, nivós, de csak kis részben megvalósuló**

parlamentari sport-határozat időszakára, megszületésére, vitáira és utóéletére? Mi a viszonya ennek az 1996. évi sporttörvényhez? Hogyan emlékszel vissza az 1996. évi olimpiára, és annak köze volt-e a Te azévi lemondásodhoz?

Ismét rövid kereskedelmi és közszolgálati szünetet tartunk, de rögtön folytatjuk az adást. Surranópályán megy tovább a Rakott, Gallov Rezsővel, sport-témával. Ma visszatekintve hogyan vonnád meg az államtitkársági időszakod sport-mérlegét? Mire vagy büszke, s mire nem? Kb. a 90-es évek közepéig a parlamentben masszív és nagyjából pártsemleges sportlobbi működött. Így van? Ez az évtized II. felére megváltozott, és negatív kicsúcsosodása Deutsch Tamás úr késleltetett, de mégis csak elhamarkodott miniszteri kinevezése volt. MLSZ-botrány a politikai nyomulás, beavatkozás miatt, önkényes, illuzórikus beruházások, fejlesztések, s a vezetést eluraló, beszűkült szurkolói gondolkodás-, és látásmód jelezte ezt – szerintem. Te mit látsz ebből a korból máig tanulságosnak? Egy átalakuló ország sport-társadalmában vajon elég-e az, hogy imádjuk a sportot, ismerjük a szabályt, lecserélgetjük a régi kádereket, bőkezűen áldozunk rá pénzt, és személyes jelenléttel osztunk kegyet ide, villámot amoda?! Nem kell mélyenszántó felülvizsgálat a feladatokban, nincs szükség modernizációs, s benne decentralizációs döntésre, hanem úgyis csak az megy jól, amit (fél)kézzel mi dirigálunk? Virítsd a lóvét, ne kérdezősködj, és ne akarj partnerkedni, elszámoltatni, érd be a felsőbbség szavával, adományával? Van ennek máig ható tanulsága?Érdemes szemelvényezni az 2000 utáni évek útkereséseiből is. Olyan a sportunk is, mint a társadalmunk? Arra megy a sport, amerre az ország, avagy ezt igazán senki nem figyeli, nem kontrollálja, nem érti, nem igazgatja? Plurális, ezért „többcsatornás” társadalomban lehet, érdemes egycsatornás sportfinanszírozást vizionálni, csinálni? Csak több pénz kell a szisztémába, de más gond-baj nincsen? Jók a belső arányok? 70:30 % vagy fifti-fifti a sportbűdzsé megoszlása a magas, minőségi sport és a szabadidős testkultúra között? E századelőn jött Sárközy Tamás úr a maga koncepciójával, majd megszűnt a Sporttanács, letűnt e koncepció. Mostanra képződött egy jelentős állami sport költségvetés, de rendszerelvű felülvizsgálat és modernizáció nem előzte meg, és nem is követte. A MOB köztestületi szerepe is kakukkozás a nemzetközi státusz szempontjából, mivel nem NGO, hanem közfeladatot ellátó köztestület, sőt még büszke is erre. Így tehát politikailag nyomatókos félállami struktúra lett, s úgy is működik. A MOB-bal kapcsolatos korábbi kritikáid, észrevételeid igazolódtak vagy felelhetőek? És ennek a blokknak a slusszpoénjaként: látsz Te ma valódi, Európával, a fejlett világgal, a piacgazdaság, a demokratikus jogállamiság elveivel összhangban álló, tartós, vonzó sportpolitikát, vagy inkább jobbára eszköz csak a sport is a PR, az ideológia, az önmegvalósítás szolgálatában. Nem múltó divat, de nem is a nem túl fontos dolgok közül a legfőbb??Ismét szünet következik, a mai utolsó megszakítás. Folytatódik a Rakott, Gallov Rezsővel és a magyar sport jelenével, s kilátásaival. Mivel tennéd a sportunkat valóban nemzeti ügyvé? Mit látsz a legsürgetőbbek országos szinten, a szövetségeknél, s az önkormányzatoknál? Mit tennél a sportfogadással? Hogy kapcsolnád össze mindezt az egészségvédelemmel, a megelőzéssel? Mikorra várható, hogy a magántulajdon is megtalálja a helyét a sportban, plusz a családok zöme is megengedheti magának a valódi civil, önkéntes és önszervező sportérdekű finanszírozást? És addig, mi legyen? Helyén van ma vajon a sportirányítás, s egyáltalán, mi múlik rajta, hol születnek a döntések? 3 kulcsmondat bizonyára elmaradhatatlan a labdarúgásról is: tényleg húzóágazat-e, lépést tartunk vagy a periférián lépegetünk, és látni-e a morális és jogi megtisztulás jeleit? Sporttudomány, sportújságírás, sportbarát közvélemény: hívószavak, megérdemelnek pár jellemző mondatot. Magam zárómondataként: ha országosan, európai vetületben 8-10 sikerágazatunk volna, keveset számítana, hogy azok egyike-e a sport vagy nem. De hol az az egy, amiben világszínvonalúak volnánk, nem is beszélve a szurkolók minden kis jóért hálás rajongásáról? Ez a sikerágazat, bizony még mindig és újból lehetne a teljes magyar sport, annak egészséges piramisa. Lent a népesség 40 %-a sportolna, fent a világversenyekeken ott volnánk az első 10-12-ben?! Ma a szó erre megy, a tettek pedig összevissza járnak. A sportrajongás szimpla majomszeretet, ha jó modell, korrekt összhang, tartós közcéllú befogadás és támogatás nem járul hozzá, méghozzá a reális esélyek és célok, nem pedig a szívbeli sportág-választás elve szerint. Ma 1,X,2 volna a tippem az előre jutást illetően. És ha valaki azt mondja, ez már nem is csak sport-prognózis, hanem átfogóbb jelzés, nemigen tiltakoznék. Adásidőnk lepergett. Így már csak a Rakott agytorna-feladványának kérdései és megoldásai következnek: 1)Hol és mikor rendezték meg az első hivatalos autóversenyt? Válasz:Párizsban, 1894. július 22-én. 2)Az 1) pontban jelölt, első autóversenyen a leggyorsabb versenyző milyen óránkénti sebességgel teljesítette a távot? Válasz:Tizenhét kilométer per órával.

3)Melyik város rendezhetett volna meg 1916-ban nyári olimpiát? **Válasz:** Berlin. 4)Melyik város rendezhette volna meg 1940-ben a nyári olimpiát? **Válasz:**Tokió.5) Melyik nyári olimpián ért el a magyar csapat 10 arany-, 1 ezüst- és 5 bronzérmet?. **Válasz:** az 1936. évi berlini olimpián.

Jó játékot, keresést és sikeres találatokat kívánok! A leggyorsabb, perfekt megfejtő sportmezt nyer. Köszönöm, hogy itt voltál Gallov Rezső államtitkár úr. Együtt köszönjük meg a hallgató figyelmét, és a rádió részéről Árva Brigittának és Burger Lajosnak a segítő közreműködést. Szép estét kíván: Kolláth György. Folyt-köv. július 7-én, amikor az ELTE alkotmányjogászával, Dr. Somody Bernadette kolleginával az alapvető jogainkról beszélgetünk. Viszonthallásra, és szép nyaralást mindenkinek, főként a vakációzó diákoknak.